

УДК 027.7:025.3/.6:378.4(477.74-21)

Т. М. Бикова,

завідувач відділу наукової обробки документів та організації каталогів
Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна
тел.: (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

ВІДДІЛ НАУКОВОЇ ОБРОБКИ ДОКУМЕНТІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ КАТАЛОГІВ НБ ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА: ІСТОРІЯ ТА ДОСЯГНЕННЯ

У статті описано процес створення і розвитку Відділу наукової обробки документів та організації каталогів Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Розглядається поступове розширення функцій Відділу, яке призвело до структурних змін на різних етапах його діяльності.

Ключові слова: бібліотечні каталоги, каталогізація, редагування, Наукова бібліотека, структура, сектор, положення.

Кожне нове покоління бібліотекарів користується матеріальними й духовними результатами праці своїх попередників. Звідси усвідомлена спадкоємність власної справи, неослабний інтерес працівників бібліотеки до її історії. Багато в чому цьому сприяє і 200-річний ювілей заснування Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова. З історією НБ ОНУ нерозривно пов'язана історія Відділу наукової обробки документів та організації каталогів (далі – Відділ) – одного з найстаріших структурних підрозділів Наукової бібліотеки.

У кількісному відношенні література, яка висвітлює розвиток Відділу в історичному розрізі, є незначною. Переважно це роботи, присвячені історії НБ ОНУ: публікації її співробітників, а також одеських дослідників (І. Г. Міхневича [12], М. О. Подрезової [46] та ін.). Джерелами інформації для цього дослідження послужили звіти НБ ОНУ й архівні матеріали. Однак комплексно історію Відділу не вивчали.

Тому мета дослідження – відновити в загальних рисах історію даного структурного підрозділу НБ ОНУ.

Традиції наукової обробки та каталогізації склалися задовго до створення Відділу наукової обробки документів і організації каталогів.

У штаті Рішельєвського ліцею був ад'юнкт, який завідував канцелярією Правління ліцею й одночасно був хранителем так званої основної бібліотеки та фізичного кабінету [12, с. 41]. 23 травня 1850 р. введена штатна посада бібліотекаря з платнею 400 срібних рублів на рік [12, с. 128]. Першим бібліотекарем став Віталій Матвійович Шишковський, який займав цю посаду до 1890 р. [18, с. 240].

Таким чином, вся основна виробнича діяльність бібліотеки (комплектування фонду, його облік і каталогізація, обслуговування читачів, організаційна та господарська робота) протягом багатьох десятиліть зосереджувалася в особі одного працівника, що позначалося на якості виконуваної ним роботи. Так, ревізія 1820 р. виявила великі недоліки в становищі бібліотеки [10, с. 43]: відсутність окремого приміщення, нерозібрані книги лежали в ящиках.

Штат бібліотеки Імператорського Новоросійського університету (ІНУ) налічував 5 працівників: бібліотекар, 2 його помічника та 2 писаря [11, с. 605].

Зростання фонду та кількості читачів, освоєння нових приміщень будівлі університетської бібліотеки на вул. Преображенській, 24 (1902 р.) послужили причиною збільшення штату бібліотеки. У 1913 р. штат бібліотеки, крім бібліотекаря, складався з 4 його помічників, а також понадштатного помічника бібліотекаря та 4 жінок за вільним наймом. До обов'язків цих працівників, зокрема, входили: систематизація надходжень (помічник бібліотекаря – 1), написання карток для алфавітного каталогу (АК) (писар – 1), запис книг в систематичний каталог (СК) та розкладка карток в АК (помічник бібліотекаря – 1) [48, с. 249].

У 1920 р. фундаментальна бібліотека Новоросійського університету отримала статус Головної бібліотеки вищої школи м. Одеси, з 1924 р. по 1930 р. – Центральної наукової бібліотеки м. Одеси (ОЦНБ). З 1930 р. по 1933 р. бібліотека була адміністративно об'єднана з Одеською публічною бібліотекою під загальною назвою «Одеська державна наукова бібліотека».

З відкриттям Одеського державного університету (ОДУ) в 1933 р. бібліотека увійшла до його складу. Питаннями комплектування та каталогізації фонду в університетській бібліотеці займалися окремі бібліотекарі.

Відділ поповнення й обробки як підрозділ, що відповідає за облік та наукову обробку фондів, створений наказом по бібліотеці ОДУ від 3 червня 1937 р. У наказі було визначено мету організації Відділу – поліпшення якості комплектування та обробки книг і періодичних видань.

Першим завідуючим Відділом був призначений ст. бібліотекар М. І. Кацнельсон.

Функціонування Відділу передбачало виконання низки завдань: робота з необробленим фондом, систематичне інформування читачів про надходження до фонду бібліотеки (видання бюлетенів, організація виставок-переглядів нових надходжень), удосконалення АК [9, с. 1], перетворення предметно-систематичного каталогу в СК.

Одним з головних завдань Відділу була робота зі старим необробленим фондом. Цей фонд утворився в результаті інкорпорування в 1917–1922 рр. фондів бібліотек навчальних закладів, ліквідованих радянською владою, а також книг Англійського клубу й деяких приватних бібліотек, покинутих власниками, що тікали від більшовиків, і налічував 200 тис. од. зберігання [9, с. 8].

У 1937 р. у Відділі працювало 8 співробітників, що було явно недостатньо для виконання поставлених перед підрозділом завдань, тому питання про

збільшення штату працівників залишалося актуальним. Якісно склад Відділу розподілявся наступним чином: 1 зав. відділом, консультант з класифікації (у 1937 р. – проф. ОДУ Н. О. Загоровський), ст. бібліотекар – 2, бібліотекар-каталогізатор – 2, технічний працівник – 1, мол. бібліотекар – 3. Згідно зі штатним розкладом на 1938 р., у Відділі працювало вже 13 працівників і в 1939 р. було заплановано збільшення штату до 18 осіб.

Друга світова війна внесла в роботу бібліотеки свої корективи. Під час евакуації університету незначна частина цінних фондів (навчальна література) була вивезена в м. Байрам-Алі (Туркменія). Основні фонди університетської бібліотеки залишилися в Одесі і перейшли у відання Публічної бібліотеки м. Одеси.

Після відновлення діяльності бібліотеки ОДУ в 1944 р. [15, с. 27] почалась робота з організації планового комплектування фондів, їх упорядкування й обробки [7, с. 1]. Особлива увага приділялася удосконаленню довідково-бібліографічного апарату бібліотеки.

Довоєнні каталоги через втрату частини фонду під час війни не відповідали наявній в книгосховищі літературі. Так, окупантами було вивезено близько 17000 кн. (70 % – з дублетного фонду) [1, арк. 313]. Був знищений картографічний фонд бібліотеки [46, с. 24], який мав рідкісні карти та атласи, портулани. У зв'язку з цим планувалася звірка каталогів з наявним фондом [16, с. 30].

Грандіозність завдань, поставлених перед Відділом поповнення й обробки, викликала необхідність структурної реорганізації Відділу, в результаті якої в 1944 р. були створені два відділи: Відділ комплектування й Відділ обробки та каталогізації. Виходячи з поставлених завдань, Відділ обробки та каталогізації був організований у складі 8 шт. од. [2, арк. 46]. Відділ очолив Євген Михайлович Черницький.

У результаті чергової перестановки кадрів Євгена Михайловича на посаді завідувача відділом змінив Андрій Костянтинович Папаспіракі, який працював в бібліотеці ОДУ ще під час окупації [1, арк. 270]. Андрій Костянтинович приділяв багато уваги удосконаленню технології обробки документів. Зокрема, в 1946 р. була складена інструкція з бібліографічного опису документів, удосконалено правила розстановки карток в АК [36, с. 2].

1 березня 1947 р. завідуючим Відділом обробки та каталогізації став Юхим Якович Письмен, який змінив призначеного на посаду вченого секретаря А. К. Папаспіракі.

На той час основні бібліотеки країни проводили облік, опис та інвентаризацію фондів відповідно до наказу МВО СРСР від 10 травня 1948 р. про проведення переобліку бібліотечних фондів. НБ ОДУ приступила до повної інвентаризації фондів 1 липня 1948 р. і закінчила її 9 лютого 1949 р. [16, с. 29]. Результати інвентаризації засвідчили необхідність загальної каталогізації фондів, яка за наказом МВО СРСР від 21 лютого 1949 р. проводилась з 1 березня 1949 по жовтень 1952 р.

Слід зазначити, що перед початком цих процесів була виконана величезна підготовча робота. Були розроблені плани поетапної переінвентаризації та каталогізації фонду, складені відповідні інструкції, проведені практичні заняття зі спеціально виділеною для цього групою працівників бібліотеки. Відділ обробки та каталогізації брав безпосередню участь у цій роботі.

На підставі аналізу результатів, отриманих у ході рекаталогізації фонду, розроблені нові правила опису документів. Ці правила були затверджені бібліотечною комісією, створеною в 1952 р. в складі 5 провідних фахівців бібліотеки, серед яких був зав. відділом обробки та каталогізації Ю. Я. Письмен [3, арк. 46].

Крім рекаталогізації фондів, Відділ обробки та каталогізації повинен був займатися обробкою книг і періодики, поповненням старих та організацією нових каталогів всього основного фонду Наукової бібліотеки, за винятком стародруків та рідкісних видань.

Наприкінці 40-х рр. XX ст. в НБ ОДУ не існувало генерального алфавітного каталогу (ГАК), який в повному обсязі розкривав би зміст фондів бібліотеки й полегшував читачам пошук потрібної інформації. Воронцовський та Строгановський фонди мали окремі алфавітні каталоги. Частина старого фонду взагалі була не відображена.

Слід зазначити, що спроби реорганізації АК робилися й раніше. Так, у 30-ті рр. XX ст. був складений кошторис витрат на реорганізацію АК бібліотеки ОДУ, серед причин якої вказувалося: поганий стан карток, зміни в правилах орфографії. Почати реорганізацію планувалося в 1939 р., виділивши для цієї роботи 2 працівників і 22800 руб. [5, арк. 107]. Однак реорганізація АК в той час так і не була здійснена.

Робота над складанням ГАК була завершена за результатами рекаталогізації в 1952 р. [37, с. 8]. Новий алфавітний каталог тимчасово розміщувався на території абонементу, тому що приміщення для нього було відсутнє [36, с. 16].

У зв'язку з введенням в дію нового ГАК і для забезпечення повноцінного обслуговування читачів, у грудні 1954 р. була створена довідково-каталожна група [4, арк. 166]. У цей же час обов'язки з організації та ведення ГАК остаточно покладаються на Відділ обробки та каталогізації.

У грудні 1963 р., для зручності читачів, за рішенням методичної ради НБ ОДУ організований окремий зал каталогів загальною площею 85 м², в якому розташовувалися АК, СК і цілий ряд тематичних картотек, в тому числі й картотека нових надходжень [21, с. 6]. У 1965 р. було прийняте рішення про впровадження постійного чергування співробітників Відділу обробки та каталогізації і Бібліографічного відділу для обслуговування читачів у залах каталогів [23, с. 24]. Так в діяльності Відділу обробки та каталогізації з'являється новий напрям – консультування читачів і пропаганда каталогів НБ ОДУ.

Кінець 50-х – початок 60-х рр. XX ст. пройшли в умовах частої зміни керівництва Відділом. Так, протягом 1959 р. на посаді зав. відділом працювали:

Ю. Я. Письмен (до кінця червня), З. В. Шельгорн (липень), Н. С. Юсім (серпень), М. І. Кириченко (з вересня 1959 р.). Під час перебування у 1966–1967 рр. М. І. Кириченко на посаді заст. директора з наукової роботи, обов'язки зав. відділом виконувала Є. В. Савельєва.

Марія Іванівна Кириченко з короткочасними перервами керувала Відділом обробки та каталогізації до червня 1969 р. [5, арк. 131]. Вона працювала в НБ ОДУ з 1951 р., пройшовши шлях від бібліотекаря до заступника директора з наукової роботи.

У 60-ті рр. ХХ ст. кількісний склад Відділу часто змінювався: якщо в 1945 р. тут працювало 9 осіб [35, с. 1], то в 1958–1960 рр. – 8 осіб [36, с. 5-6; 27, с. 3], а в 1961 р. – 7 осіб [19, с. 33].

Незважаючи на часту зміну керівництва та скорочення кількості працівників, функції Відділу поступово розширювалися. Крім каталогізації нових надходжень, співробітниками Відділу здійснювалася рекаталогізація іменних фондів. Так, у 1960-ті рр. з метою розкриття іменних фондів силами співробітників бібліотеки (в тому числі й співробітники Відділу обробки та каталогізації), а також штату тимчасових працівників, який було надано Міністерством вищої і середньої освіти УРСР, здійснена каталогізація книг Воронцовського фонду (понад 60 тис. од. зберігання) [19, с. 35].

Рекаталогізація іменних фондів, до складу яких входили переважно іноземні видання XVIII – XIX ст., здійснювалася за «Єдиними правилами опису творів друку» [20, с. 10, 35]. Після завершення рекаталогізації Воронцовського та Строганівського фондів у 1963 р., окремі алфавітні каталоги на ці фонди були ліквідовані, картки з них (1200000 карт. [21, с. 48]) поповнили новий АК.

Про підвищену увагу з боку керівництва бібліотеки до рекаталогізації фондів можна констатувати зі структури Відділу. 9 листопада 1962 р. було організовано 2 сектора [20, с. 1]: сектор обробки поточних надходжень, який складався з групи обробки книг та групи обробки періодики, і сектор рекаталогізації й іноземного каталогу.

У звіті НБ ОДУ за 1964 р. [22] детально подано функції кожного сектору. Так, основними функціями сектора обробки поточних надходжень були обробка й класифікація документів. В обов'язки цієї структурної одиниці входили також поповнення і редакція АК, генерального топографічного каталогу (ГТК), картотеки нових надходжень і ключ-картотеки колективних авторів [22, с. 78]. У 1963 р. у секторі обробки поточних надходжень працювало 9 співробітників, серед них переважали молодші бібліотечні працівники (5 помічників бібліотекаря, 1 бібліотечний технік) [21, с. 81]. Сектор рекаталогізації виконував рекаталогізацію старих фондів і працював над створенням нового АК іноземними мовами [22, с. 80].

Одночасно з обробкою нових надходжень документів та рекаталогізацією старих фондів бібліотеки здійснювалася комплексна робота з удосконалення нових каталогів. Важливим кроком у цьому напрямку стало рішення про ство-

рення алфавітного (АКП) і топографічного (ТКП) каталогів періодичних видань. АКП був організований у 1952 р. і складався з російської, української та іноземної частин [20, с. 10].

У зв'язку зі стабільним зростанням нових надходжень періодики (11925 од. у 1958 р. [38, с. 3], 12339 од. у 1961 р. [19, с. 32]), а також специфічністю їх каталогізації, для обробки періодичних видань та видань, що продовжуються, було виділено окремого співробітника – Марію Львівну Дудкіну [22, с. 6]. У 1974 р., у зв'язку з переходом на стандартну каталожну картку [25, с. 26], розпочато редакцію АКП, яка здійснювалася одночасно з рекаталогізацією періодики. Через трудомісткість та складність процесу рекаталогізації періодики (докладніше див. [13]) у складі сектора обробки поточних надходжень була сформована робоча група для роботи з періодикою кількістю 3 особи [26, с. 25]. У 1985 р. група була перетворена в сектор періодики [33, с. 4] з більш широким колом обов'язків.

З червня 1969 р. по 1986 р. Відділ очолювала Людмила Данилівна Орлова, яка розпочала трудову діяльність у НБ ОДУ в червні 1965 р. на посаді молодшого бібліотекаря. Під її керівництвом відбулося розширення функцій Відділу в бік нових напрямків.

Наприкінці 1968 р. Відділу було підпорядковано систематичний каталог (СК) [8, с. 3], фактично наново створений на основі нової бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК). Керувала цим процесом співробітник Інформаційно-бібліографічного відділу, редактор-фахівець М. О. Трофименко. До групи з впровадження ББК входили провідні фахівці бібліотеки: В. С. Фельдман, О. Ю. Ноткіна, Є. М. Зінькова, А. В. Захарова, М. О. Подрезова, В. М. Терлецька та ін. [18, с. 634]. Перебудова СК за таблицями ББК завершена на початку 1969 р. Група з впровадження ББК розформована, частина співробітників була переведена в інші відділи, в т. ч. до Відділу обробки та каталогізації (В. С. Фельдман, А. В. Захарова, М. О. Трофименко та ін.).

Таким чином, після кадрових переміщень згідно зі штатним розкладом на 1969 р. Відділ налічував 16 співробітників: зав. відділом – 1, гол. бібліотекар – 2, редактор-фахівець – 2, ст. бібліотекар – 5, бібліотекар – 5, молодший бібліотекар – 1.

Підпорядкування СК Відділу вимагало відповідних змін в його структурі. У 1970 р. організований сектор класифікації, який очолила М. О. Трофименко [6, арк. 58]. До завдань сектора на той час входило: систематизація нових надходжень документів, ведення та редагування СК і алфавітно-предметного покажчика (АПП) до СК, консультування читачів в залах каталогів, методичні розробки в галузі систематизації документів, ведення та використання каталогів бібліотеки [47].

Фахівці сектора не тільки працювали над перебудовою СК за новою класифікаційною системою, а й брали активну участь в удосконаленні таблиць ББК. Так, М. О. Трофименко внесла ряд пропозицій, які були враховані укладачами під час роботи над територіальними типовими розподілами ББК.

У січні 1973 р. зав. відділом Л. Д. Орлову було відряджено до провідних бібліотек Москви з метою вивчення передового досвіду в галузі каталогізації документів. Були вивчені структура й функції відділів обробки в різних бібліотеках, проблемні питання каталогізації та систематизації документів. За результатами відрядження прийнято рішення про виділення в структурі Відділу сектора каталогів [44, с. 1], до завдань якого входило вдосконалення форм і методів обслуговування читачів у залах каталогів [29, с. 30].

Таким чином, в середині 1970-х рр. у роботі Відділу чітко виділилися наступні напрямки: 1) каталогізація поточних надходжень, ведення АК і ТК; 2) рекаталогізація старих фондів; 3) систематизація документів і ведення СК; 4) консультування читачів у залах каталогів. Ці напрямки були відображені у функціональних обов'язках секторів: обробки (з групою періодики), класифікації і каталогів. Цей розподіл сприятливо позначився на роботі Відділу та в основному зберігся в подальшому.

Штат Відділу на той час нараховував 17 співробітників: зав. відділом – 1, зав. секторами – 3, гол. бібліотекар – 1, ст. редактор – 1, ст. бібліотекар – 3, ст. бібліограф – 1, бібліотекарі – 7, молодший бібліотекар – 1.

Між секторами працівники розподілялися наступним чином: сектор обробки – 8, сектор систематизації – 3, сектор каталогів – 1 (зав. сектором). Група рекаталогізації, що займалася описом фонду в книгосховищі – 3. Група періодики – 2.

Розширення функцій призвело до значного збільшення штату Відділу. Наприкінці 1970-х рр. кількість працівників становила 20 осіб [29, с. 52].

Число співробітників Відділу не тільки зросло кількісно, виріс їх середній освітній рівень. З 20 працівників Відділу 16 мали вищу освіту, з них 3 здобували другу вищу бібліотечну освіту [22, с. 80]. Підвищення освітнього та кваліфікаційного рівня працівників було результатом послідовної політики керівництва НБ ОДУ. В бібліотеці діяв семінар з основ бібліотечної справи, курси вивчення іноземних мов, працівники заохочувалися до самоосвіти.

Збільшення числа співробітників Відділу, підвищення їх професійних якостей дозволило приділити більше уваги поліпшенню каталогів. Наприкінці 70-х – на початку 80-х рр. ХХ ст. неодноразово порушувалося питання про недоліки в організації каталогів (недосконала система додаткових та довідкових описів, відсутність картотеки колективних авторів до АКП, невідповідність інформації, представленої в алфавітному і систематичному каталогах тощо).

У зв'язку з цим у Відділі проводилася серйозна методична робота – вивчалася відповідна література, розроблялися регламентуючі документи: інструкції з каталогізації окремих типів видань, щодо розстановки карток, про додаткові та довідкові картки для АК, організації ключ-картотеки колективних авторів до АКП, про роботу чергових у залах каталогів [30, с. 58]. Прийняті Положення про АК НБ ОДУ [23, с. 40], переглянуті Положення про відділ обробки та каталогізації, Положення про зали каталогів [25, с. 33]. Питання редагування каталогів були відображені в інструкціях про порядок опису книг, робочих

інструкціях з перешифровки книг [27, с. 34] та редакції каталогів періодики [25, с. 33]. Ці зміни обговорювалися на нарадах відділу [20, с. 42] та в ряді організованих для бібліотек ВНЗ м. Одеси семінарів, де був узагальнений досвід роботи Відділу [19, с. 36].

Одним з показників якості каталогів є їх оперативне поповнення, яке залежить від термінів обробки літератури та її відображення в каталогах. Тому одним із напрямків методичних досліджень Відділу був пошук оптимального рішення з оперативної каталогізації документів. Стабільне зростання нових надходжень (35382 од. – у 1961 р.; 41006 од. – у 1974 р. [25, с. 6]; 48907 од. – у 1984 р. [32, с. 3]; 50061 од. – у 1986 р. [34, с. 43]) вимагало прискорення темпів обробки літератури (не більш 7 дн.) шляхом впровадження методів раціональної організації праці.

У зв'язку з цим було удосконалено обробку авторефератів, повний опис дублетів у гробухах замінено на дописування інвентарних номерів [20, с. 34]. Інтенсивне використання друкованих карток, які централізовано надходили з Всесоюзної й Української книжкових палат [20, с. 33], збільшило на 30 % обробку нової літератури і дало можливість виділити трудові ресурси для подальшого удосконалення каталогів. Книги, на які друковані картки були відсутні, описувалися вручну. Для прискореного дублювання карток для всіх каталогів Відділу в постійне користування було виділено 3 друкарські машинки та розмножувальний апарат «ЕРА» [24, с. 30].

В цей самий період було встановлено діючий по теперішній час порядок передачі нових надходжень з відділу у відділ: введені путівки для передачі літератури (1962 р. [20, с. 39]), кілька путівок формуються в партію і після обробки передаються до відділу книгосховища (1966 р.).

Підсумком багаторічних досліджень стала розробка блок-схеми «Шлях книги у відділі наукової обробки» (1981 р. [30, с. 58]), яка регламентувала процес обробки нових видань з моменту надходження до Відділу й здачі їх у книгосховище та відображення в каталогах. Чітко розроблений шлях книги в процесі обробки дозволяв Відділу щотижня здавати в підрозділи бібліотеки нову літературу.

В 1976 р. НБ ОДУ стала науково-методичним центром бібліотек ВНЗ м. Одеси. У зв'язку з цим значно зріс обсяг методичної роботи, багатшим став її зміст. Відділ обробки та каталогізації надавав методичні консультації з основних напрямків його діяльності. Накопиченим досвідом співробітники відділу охоче ділилися, виступаючи з доповідями на семінарах і науково-практичних конференціях бібліотек ВНЗ м. Одеси. Про масштаб виконаної співробітниками Відділу методичної роботи свідчать такі цифри: в 1975–1984 рр. було підготовлено та прочитано близько 20 доповідей за основними напрямками діяльності Відділу.

Не можна не згадати такий важливий напрямок в діяльності Відділу як стажування нових співробітників. У різні роки кількість працівників, які проходили стажування, коливалася від 5 до 12 осіб. В ході стажування, згідно зі

складеною програмою-мінімумом, яка в подальшому регулярно оновлювалася, нові співробітники знайомилися з основними процесами Відділу, отримували первинне уявлення про бібліотечну роботу.

Підвищення кваліфікації працівників НБ ОДУ проводилося шляхом проведення співробітниками Відділу методичних семінарів, де розглядалися такі питання: основні принципи розміщення карток в АК та деякі особливості їх розміщення в НБ ОДУ, правила опису періодичних видань, організація ГАК, бібліографічний опис творів друку згідно з новими державними стандартами (ГОСТ 7.1-77, республіканський стандарт УРСР 1743-76 [28, с. 27] тощо).

1980-ті можна охарактеризувати як роки стабілізації та вдосконалення всіх бібліотечних процесів. Бібліотека веде постійний пошук і впровадження нових форм і методів роботи, вивчає передовий досвід бібліотек вищих навчальних закладів країни і переймає найкраще.

Об'єднання наукової та студентської бібліотек в один структурний підрозділ університету [18, с. 635] в 1983 р. внесло значні корективи в роботу Відділу.

Велику увагу приділено впорядкуванню галузевих філій бібліотеки. Крім ведення загальнобібліотечних каталогів, згідно з рішенням методичної ради бібліотеки, Відділ обробки та каталогізації повинен був контролювати організацію каталогів у філіях бібліотеки, а також централізовано здійснювати обробку нових надходжень літератури для філій. Ці зміни знайшли своє відображення в регламентуючій документації. Були складені «Таблиця відповідності фонду навчальної літератури ББК» й інструкція «Шлях літератури навчального фонду у відділі наукової обробки» [31, с. 35], де детально розписувалася обробка навчального фонду.

Роботу зі створення довідкового апарату на філіях розпочато у серпні 1984 р. Була сформована група з опису й обробки учбової літератури [31, с. 48], організації АК і СК на фонд суспільної літератури та підсобний фонд художнього абонементу [31, с. 48-49].

Були розроблені «Положення про систему каталогів НБ ОДУ» [31, с. 67], робоча інструкція з організації та ведення каталогів і картотек у філії № 2. Розширення функцій Відділу потребувало відповідних змін у його структурі – був організований сектор учбової літератури.

У 1985 р. Відділ обробки та каталогізації був перейменований у Відділ наукової обробки літератури [33, с. 4], зав. відділом (1986–1997 рр.) стала Алла Вікторівна Зайченко, випускниця механіко-математичного факультету ОДУ. На її долю припав досить складний в історії Відділу період.

У 1990-ті роки розвиток бібліотечної справи в Україні відзначений серйозними суперечностями. Вишівські бібліотеки були позбавлені будь-якого єдиного методичного керівництва. Кожна бібліотека вирішувала свої проблеми самостійно, не маючи централізованих методичних рекомендацій. Комп'ютеризація бібліотек, яка почалася в Україні в 90-х роках минулого століття, призвела до глибоких змін у всій бібліотечній галузі, зокрема в такій сфері бібліотечної ді-

яльності як каталогізація документів й організація довідково-пошукового апарату.

Незважаючи на труднощі цього періоду, співробітники Відділу продовжували працювати над удосконаленням довідкового апарату НБ ОДУ. Здійснювалася перебудова розділів суспільно-політичних наук у СК за доповненнями та виправленнями до ББК, розроблялися нові схеми в зв'язку зі змінами політичних реалій. Ці проблеми висвітлювалися співробітниками Відділу на постійно діючому семінарі для бібліотек вищих навчальних закладів м. Одеси «Нове в предметизації літератури з суспільних наук».

У червні 1997 р. (до листопада 1998 р.) завідуючою Відділом стала випускниця філологічного факультету ОДУ Валентина Павлівна Пружина, яка до цього очолювала сектор каталогізації літератури. У грудні 1998 р. Валентина Павлівна була призначена заступником директора з наукової роботи.

У 1999–2014 рр. Відділ очолювала випускниця російського відділення філологічного факультету ОДУ Наталія Віталіївна Мусієнко. Вольовий керівник і прекрасний організатор, вона почала трудову діяльність у НБ ОДУ в 1971 р.

У ХХІ ст. Відділ наукової обробки літератури та організації каталогів вступив озброєний новими інформаційними технологіями. З 2000 р. бібліографічні описи книжкових і періодичних видань, дисертацій та авторефератів вводилися в комп'ютерну базу даних, що стала основою для створення електронного каталогу (ЕК) [39, с. 25]. В 2002 р. впроваджено автоматизовану бібліотечну систему «Liber Media» [40, с. 26]. Освоєння програми почалося у Відділі наукової обробки, тому його працівників можна назвати піонерами в сфері електронної каталогізації в бібліотеці. Створення ЕК стало одним із пріоритетних завдань Відділу.

З впровадженням комп'ютерних технологій докорінно змінився процес обробки документів. Наукова обробка літератури, організація і редагування традиційних карткових каталогів та ЕК, систематизація та предметизація літератури – всі ці процеси у Відділі були автоматизовані. Деякі традиційні операції або видозмінилися, або необхідність у них відпала зовсім (детальніше див. [14]).

У 2003 р. з метою ліквідації дублювання функцій відбулося об'єднання секторів періодики відділу комплектування та відділу наукової обробки, змінено шлях проходження періодичних видань, оновлені відповідні інструкції [41, с. 39].

Останні структурні зміни відбулися у 2005 р., коли був ліквідований сектор учбової літератури в зв'язку зі скороченням надходжень навчальної літератури (77618 од. у 2004 р. [42, с. 34]; 18133 од. у 2005 р. [43, с. 42]), обробка навчальної літератури покладалася на сектор каталогізації документів. На теперішній час у складі Відділу діють 4 сектори: сектор каталогізації документів, сектор періодичних видань, сектор консультації користувачів та сектор систематизації документів.

З 2014 р. Відділ очолює випускниця історичного факультету ОДУ Тетяна Миколаївна Бикова.

Сучасний етап розвитку Відділу характеризується зміною основних пріоритетів діяльності. Крім традиційних (наукова обробка й систематизація документів, повне й багатоаспектне відображення фонду бібліотеки в її карткових каталогах і ЕК, підвищення якості системи каталогів, розробка методики їх вдосконалення, методичне висвітлення всіх напрямків роботи відділу), в його роботі з'явилися нетрадиційні (наукова робота), а також інноваційні напрямки.

Науковий доробок Відділу можна умовно розділити на два основних напрямки: наукові статті за основними напрямками діяльності Відділу, опубліковані у «Віснику Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство» та виконання наукових проектів.

У період 2008–2015 рр. співробітниками відділу виконані 2 наукових проекти – підготовлений спільно зі співробітниками інформаційно-бібліографічного відділу бібліографічний покажчик «Лауреати Нобелівської премії з літератури, 1901–2010. Світова спадщина нобелівських лауреатів з літератури» (2010 р.) та створено електронний ресурс, присвячений історії Одеського університету – «Літопис Одеського національного університету імені І. І. Мечникова: дати, факти, події» (2015 р.).

Серед інноваційних напрямків роботи Відділу слід назвати каталогізацію нових видів документів (дипломних робіт, електронних видань), створення бази авторитетних даних до ЕК, організацію і наповнення розділу «Нові надходження» на сайті НБ ОНУ, представлення інформації просвітницького та інформативного характеру на сторінці бібліотеки в соціальних мережах (Facebook), проведення екскурсій в залах карткових каталогів в рамках підвищення інформаційної культури читачів, впровадження УДК у НБ ОНУ.

Необхідно відзначити, що процес структуризації Відділу є незавершеним. Послідовне впровадження нових напрямків і пов'язана з цим поява нових виробничих процесів може викликати в майбутньому потребу в структурних трансформаціях.

Список використаної літератури:

1. Архів НБ ОНУ. Ф. Фельдман В. С. і Ноткина О. Ю., особовий фонд. – К. 29. – Од. зб. 143. – С. 269-328.
2. Архів ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Оп. 2-л. – Од. зб. 11 (Накази по ОДУ за 1944 р. (23.05–31.12.1944)). – 102 арк.
3. Архів ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Оп. 2-л. – Од. зб. 7 (Накази по ОДУ за 1952 р. (02.01–31.12.1951)). – 101 арк.
4. Архів ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Оп. 2-л. – Од. зб. 9 (Накази по ОДУ за 1954 р. (02.01–31.12.1954)). – 103 арк.
5. Архів ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Оп. 2-л. – Од. зб. 21 (Накази по ОДУ за 1968–1969 рр. (02.01.1968–31.12.1969)). – 201 арк.
6. Архів ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Оп. 2-л. – Од. зб. 22 (Накази по ОДУ за 1970-1972 рр. (04.01.1970–29.12.1970)). – 204 арк.
7. Доклад о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1949–1950 гг. // Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1940, 1945, 1946, 1950 гг. – Одесса, [1950]. – С. 1–13.

8. Дополнение к отчету о работе отдела научной обработки и каталогизации НБ ОГУ за 1969 г. – Одесса, [1969]. – 1 с. – Рукопись.
9. Звіт бібліотеки [ОДУ] за 1939 р. – [Одеса, 1939]. – 10 с.
10. Ковальов Є. З історії бібліотеки Ришельєвського ліцею в Одесі / Є. Ковальов // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 1. – С. 43–45.
11. Маркевич А. И. Двадцатипятилетие императорского Новороссийского университета : ист. зап. Акад. списки / А. И. Маркевич. – Одесса, 1890. – 724 с.
12. Михневич И. Г. Исторический обзор сорокалетия Ришельевского лицея с 1817 по 1857 год / И. Г. Михневич. – Одесса : Нитче, 1857. – 200 с.
13. Мусиенко Н. В. Рекалогизация сериальных и продолжающихся изданий: технология и организация проведения в НБ ОНУ И. И. Мечникова / Н. В. Мусиенко // Вісн. Одес. нац. ун-ту. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2015. – Т. 20, вип. 1 (13). – С. 9–16.
14. Мусиенко Н. В. Сучасний стан і можливості вдосконалення наукової обробки документів у Науковій бібліотеці Одеського національного університету імені І. І. Мечникова / Н. В. Мусиенко // Вісн. Одес. нац. ун-ту. – 2007. – Т. 12, вип. 4 : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – С. 239–242.
15. Наукова бібліотека ОНУ ім. І. І. Мечникова : іст. нарис : до 185-річчя заснування / Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. В. А. Сминтина ; упоряд.: М. О. Подрезова [та ін.] ; ред.: В. В. Самодурова, І. В. Шепельська. – Одеса : Астропринт, 2002. – 246 с.
16. Объяснительная записка к отчету Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1949 г. // Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1940, 1945, 1946, 1950 гг. – Одесса, [1950]. – С. 1–30.
17. Объяснительная записка к отчету о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1950 г. // Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1940, 1945, 1946, 1950 гг. – Одесса, [1950]. – С. 1–30.
18. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Історія та сучасність (1865-2015) / Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова ; гол. ред. І. М. Коваль ; вступ. слово: І. М. Коваль, В. М. Хмарський. – Одеса : Одес. нац. ун-т, 2015. – 963 с.
19. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1961 г. – Одесса, [1961]. – 42 с.
20. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1962 г. – Одесса, [1963]. – 98 с.
21. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1963 г. – Одесса, [1963]. – 118 с.
22. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1964 г. – Одесса, [1965]. – 125 с.
23. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1965 г. – Одесса, [1966]. – 80 с.
24. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1972 г. – Одесса, [1973]. – [49] с.
25. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1974 г. – Одесса, [1974]. – 36 с.
26. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1975 г. – Одесса, [1976]. – [52] с.
27. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1976 г. – Одесса, [1977]. – [41] с.
28. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1978 г. – Одесса, [1979]. – [46] с.
29. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1979 г. – Одесса, [1979]. – 53 с.
30. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1981 г. – Одесса, [1982]. – [87] с.
31. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1983 г. – Одесса, [1984]. – [68] с.
32. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1984 г. – Одесса, [1985]. – [102] с.
33. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1985 г. – Одесса, [1986]. – [90] с.
34. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ за 1986 г. – Одесса, [1987]. – [78] с.
35. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1945 г. // Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1940, 1945, 1946, 1950 гг. – Одесса, [1950]. – С. 1–13.
36. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1946 г. // Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1940, 1945, 1946, 1950 гг. – Одесса, [1950]. – [3] с.
37. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1950 г. // Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1940, 1945, 1946, 1950 гг. – Одесса, [1950]. – С. 1–16.
38. Отчет о работе Научной библиотеки ОГУ им. И. И. Мечникова за 1958 г. – Одесса, [1959]. – [8] с.
39. Отчет о работе Научной библиотеки ОНУ за 2000 г. – Одесса, [2001]. – 33 с.
40. Отчет о работе Научной библиотеки ОНУ за 2002 г. – Одесса, [2003]. – 35 с.
41. Отчет о работе Научной библиотеки ОНУ за 2003 г. – Одесса, [2004]. – 56 с.
42. Отчет о работе Научной библиотеки ОНУ за 2004 г. – Одесса, [2005]. – 62 с.
43. Отчет о работе Научной библиотеки ОНУ за 2005 г. – Одесса, [2006]. – 72 с.
44. Отчет о работе отдела научной обработки и каталогизации НБ ОГУ за 1973 г. (текстовая часть). – Одесса, [1974]. – 10 с. – Машинопись.
45. Отчет о работе отдела научной обработки НБ ОГУ за 1968 г. – Одесса, [1969]. – 5 с. – Машинопись.

46. *Подрезова М. О.* Науково-дослідницька діяльність університетської бібліотеки: традиційні напрямки та сучасні пріоритети / М. О. Подрезова // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* – 2006. – № 4. – С. 20–25.
47. Положение о секторе классификации литературы Отдела научной обработки и каталогизации / НБ ОГУ им. И. И. Мечникова ; утв. П. М. Бондаренко. – [Одесса, 1981]. – 2 с. – Машинопись.
48. *Шестериков П. С.* Постановка библиотечного дела в университетах и некоторых других библиотеках России / П. С. Шестериков. – Одесса, 1915. – 261 с.

Надійшла 15.05.2017 р.

Т. Н. Быкова,

заведующая отделом научной обработки документов и организации каталогов
Научной библиотеки
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова
ул. Преображенская, 24, г. Одесса, 65082, Украина
тел.: (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

**ОТДЕЛ НАУЧНОЙ ОБРАБОТКИ ДОКУМЕНТОВ
И ОРГАНИЗАЦИИ КАТАЛОГОВ НБ ОНУ ИМЕНИ
И. И. МЕЧНИКОВА: ИСТОРИЯ И ДОСТИЖЕНИЯ**

Аннотация

В статье описан процесс образования и развития Отдела научной обработки документов и организации каталогов Научной библиотеки Одесского национального университета имени И. И. Мечникова. Рассматривается постепенное расширение функций Отдела, которое повлекло структурные изменения на разных этапах его деятельности.

Ключевые слова: библиотечные каталоги, каталогизация, редактирование, Научная библиотека, структура, сектор, положение.

Т. М. Вукова,

Head of the Department of
Scientific Processing of Documents and Organization of Catalogues
Scientific Library of the
Odessa I. I. Mechnikov National University
24, Preobrazhenskaya St., Odesa, 65082, Ukraine
Tel.: (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

**DEPARTMENT OF SCIENTIFIC PROCESSING OF DOCUMENTS
AND ORGANIZATION OF CATALOGUES OF THE SCIENTIFIC
LIBRARY OF ODESSA I. I. MECHNIKOV NATIONAL
UNIVERSITY: HISTORY AND ACHIEVEMENTS**

Summary

The article describes the process of creation and development of the Department of Scientific Processing of Documents and Organization of Catalogues of the Scientific

Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University. The archival materials establish the date and reasons for the establishment of the Department and its subsequent transformation. Changes in the structure and staff of the Department are associated with the expansion of its functions. The areas of work of Department at different stages of activity (cataloguing of new receipts, a rekatologization of old fund, the organization and maintaining card and the electronic catalog, etc.) are considered in detail. Special attention is paid to improvement of library catalogs NB ONU (the 1930th – the 2000th) as to one of the most important areas of work of Department. The changes in work of Department connected with introduction of computer technologies and emergence of the new directions (cataloguing of new types of documents, creation of base of authoritative data in EC, introduction of UDC, etc.) are analysed.

Key words: library catalogs, cataloguing, editing, Scientific library, structure, sector, situation.

Referenses

- [1] Arkhiv Naukovoї biblioteki Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [Archive of the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University]. Fund Feldman V. S., Notkyna O. Yu, the personnel Fund, box 29, dossier 143, pp. 269-328.
- [2] Arkhiv Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [Archive of the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University]. Inventory. 2-1, dossier 11 (1944), 102 p.
- [3] Arkhiv Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [Archive of the Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University]. Inventory. 2-1, dossier 7 (1951), 101 p.
- [4] Arkhiv Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [Archive of the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University]. Inventory. 2-1, dossier 9 (1954), 103 p.
- [5] Arkhiv Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [Archive of the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University]. Inventory. 2-1, dossier 21 (1969), 201 p.
- [6] Arkhiv Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [Archive of the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University]. Inventory. 2-1, dossier 22 (1970), 204 p.
- [7] Doklad o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1949-1950 gg. [Archive of the Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University]. *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1940, 1945, 1946, 1950 gg.* [The report on work of Scientific library of the Odessa I. I. Mechnikov State University for 1940, 1945, 1946, 1950.]. Odessa, 1950, pp. 1-13.
- [8] Dopolnenie k otchetu o rabote otdela nauchnoy obrabotki i katalogizatsii NB OGU za 1969 g. [Addition to the report on work of department of scientific processing and cataloguing of Scientific library of the Odessa State University for 1969.]. Odessa, 1969, 1 p.
- [9] Zvit biblioteki ODU za 1939 r. [The report of library of Odessa State University for 1939]. Odesa, 1939, 10 p.
- [10] Kovalov Ye. Z istorii biblioteki Rishelievskogo litseiu v Odesi [From history of library of Richelieu Lyceum in Odessa]. *Visnik Knizhkovoi palaty* [Bulletin of the Book Chamber]. Kiev, 2004, no. 1, pp. 43-45.
- [11] Markevich A. I. *Imperatorskiy Novorossiyskiy universitet. Istoricheskaya zapiska i akademicheskie spiski* [Imperial Novorossiysk University. Historical note and academic lists]. Odessa, 1890, 784 p.
- [12] Mikhnevich I. G. *Istoricheskiy obzor sorokaletiya Rishelievskogo litseya s 1817 po 1857 god* [The historical review of the fortieth anniversary of Rishelyevsky lyceum from 1817 to 1857]. Odessa, 1857, 200 p.
- [13] Musiienko N. V. Rekatologizatsiya serialnykh i prodolzhayushchikhsya izdaniy: tekhnologiya i organizatsiya provedeniya v NB ONU I. I. Mechnikova [Rekatologization of the serial and proceeding editions: technology and the organization of carrying out in the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University]. *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universitetu. Bibliotekoznavstvo, bibliografoznnavstvo, knyhoznnavstvo* [Herald of Odesa National University. Library studies, Bibliography studies, Bibliology]. Odessa, 2015, vol. 20, no. 1(13), pp. 9-16.
- [14] Musiienko N. V. Suchasnyi stan i mozhyvosti vdoskonalennia naukovoї obrobky dokumentiv u Naukovii bibliotetsi Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I. I. Mechnykova [The current state and possibilities of improvement of scientific processing of documents in Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University]. *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Bibliotekoznavstvo, bibliografoznnavstvo,*

- knyhoznavstvo [Herald of Odessa National University. Library studies, Bibliography studies, Bibliology]. 2007, vol. 12, no. 4, pp. 239-242.*
- [15] *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnikova: istorychnyi narys. [Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University: historical sketch]. Odessa, 2002, 246 p.*
- [16] *Obyasnitelnaya zapiska k otchetu Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1949 g. [Explanatory note to the report of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1949]. Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1940, 1945, 1946, 1950 gg. [[The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1940, 1945, 1946, 1950]. Odessa, 1950, pp. 1-30.*
- [17] *Obyasnitelnaya zapiska k otchetu o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1950 g. [[Explanatory note to the report of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1949]. Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1940, 1945, 1946, 1950 gg. [The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1940, 1945, 1946, 1950]. Odessa, 1950, pp. 1-30.*
- [18] *Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I. I. Mechnikova: istoriia ta suchasnist (1865-2015) [Odessa I. I. Mechnikov National University. History and present (1865-2015)]. Odessa, 2015, 963 p.*
- [19] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1961 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1961]. Odessa, 1961, 42 p.*
- [20] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1962 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1962]. Odessa, 1963, 98 p.*
- [21] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1963 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1963]. Odessa, 1963, 118 p.*
- [22] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1964 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1964]. Odessa, 1965, 125 p.*
- [23] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1965 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1965]. Odessa, 1966, 80 p.*
- [24] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1972 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1972]. Odessa, 1973, 49 p.*
- [25] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1974 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1974]. Odessa, 1974, 36 p.*
- [26] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1975 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1975]. Odessa, 1976, 52 p.*
- [27] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1976 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1976]. Odessa, 1977, 41 p.*
- [28] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1978 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1978]. Odessa, 1979, 46 p.*
- [29] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1979 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1979]. Odessa, 1979, 53 p.*
- [30] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1981 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1981]. Odessa, 1982, 87 p.*
- [31] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1983 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1983]. Odessa, 1984, 68 p.*
- [32] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1984 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1984]. Odessa, 1985, 102 p.*
- [33] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1985 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1985]. Odessa, 1986, 90 p.*
- [34] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU za 1986 g. [The report on work of Scientific library of Odessa State University for 1986]. Odessa, 1987, 78 p.*
- [35] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1945 g. [The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1945]. Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1940, 1945, 1946, 1950 gg. [The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1940, 1945, 1946, 1950]. Odessa, 1950, pp. 1-13.*
- [36] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1946 g. [The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1946]. Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1940, 1945, 1946, 1950 gg. [The report on work of Scientific library of the Odessa I. I. Mechnikov State University for 1940, 1945, 1946, 1950]. Odessa, 1950, 3 p.*
- [37] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1950 g. [The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1950]. Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni*

- I. I. Mechnikova za 1940, 1945, 1946, 1950 gg.* [The report on work of Scientific library of the Odessa I. I. Mechnikov State University for 1940, 1945, 1946, 1950]. Odessa, 1950, pp. 1-16.
- [38] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki OGU imeni I. I. Mechnikova za 1958 g.* [The report on work of Scientific library of Odessa I. I. Mechnikov State University for 1950]. Odessa, 1959, 8 p.
- [39] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki ONU za 2000 g.* [The report on work of Scientific library of the Odessa national university for 2000]. Odessa, 2001, 33 p.
- [40] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki ONU za 2002 g.* [The report on work of Scientific library of the Odessa national university for 2002]. Odessa, 2003, 35 p.
- [41] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki ONU za 2003 g.* [The report on work of Scientific library of the Odessa national university for 2003]. Odessa, 2004, 56 p.
- [42] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki ONU za 2004 g.* [The report on work of Scientific library of the Odessa national university for 2004]. Odessa, 2005, 62 p.
- [43] *Otchet o rabote Nauchnoy biblioteki ONU za 2005 g.* [The report on work of Scientific library of the Odessa national university for 2005]. Odessa, 2006, 72 p.
- [44] *Otchet o rabote otdela nauchnoy obrabotki i katalogizatsii NB OGU za 1973 g.* [The report on work of department of scientific processing and cataloguing of Scientific library of Odessa State University for 1973]. Odessa, 1974, 10 p.
- [45] *Otchet o rabote otdela nauchnoy obrabotki NB OGU za 1968 g.* [The report on work of department of scientific processing of Scientific library of Odessa State University for 1968]. Odessa, 1969, 5 p.
- [46] Podrezova M. O. Naukovo-doslidnytska diialnist universytetskoï biblioteki: tradytsiini napriamky ta suchasni priorityty [Research activity of university library: Traditional directions and modern priorities]. *Bibliotekoзнавство. Dokumentoznavstvo. Informologiya* [Library science. Document science. Informology]. Kiev, 2006, no. 4, pp. 20-25.
- [47] *Polozhenie o sektore klassifikatsii literatury Otdela nauchnoy obrabotki i katalogizatsii* [Provision on sector of classification of literature of Department of scientific processing and cataloguing]. Odessa, 1981, 2 p.
- [48] Shesterikov P. S. *Postanovka bibliotchnogo dela v universitetakh i nekotorykh drugikh bibliotekakh Rossii* [Statement of library science at universities and some other libraries of Russia]. Odessa, 1915, 261 p.